

11. Нариси з історії українського національного руху : колективна монографія / відп. ред. В. Г. Сарбей. – К., 1994. – 188 с.
12. Полный свод законов Российской империи. Все 16 томов со всеми относящимися к ним Положениями и с дополнениями, узаконенными по 1 ноября 1910 года. : в 2-х книгах / под ред. А. А. Добровольского // сост. А. А. Саатчиан. Книга 2 Т. VIII-XVI. – СПб., 1911. – 4679 с.
13. *Ресит О., Коляда І.* Україна між світовими війнами (1914-1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії : навч. посібник. – К. : Школа, 2004. – 544 с.
14. *Савчинський В. С.* Цензурна політика російського самодержавства: історико-правові // Проблеми історії України XIX – поч. XX ст. – Київ : Інститут історії України НАН України, 2008. – № 15. – С. 148-152.
15. Українське питання в Російській імперії (кінець XIX – початок XX ст.) // Колективна монографія в трьох частинах. Ч.1//відп. ред. В.Г.Сарбей. – К. : Інститут історії України НАН України, 1999. – 208 с.
16. *Чикаленко Є.* Щоденник : у 2 т. – К. : Темпора, 2004. – Т. 1 : (1907-1917). – К. : Темпора, 2004. – 428 с.
17. *Шербак Н.* Діяльність цензури в українських губерніях на початку XX ст. // Історичний журнал, 2007. – № 6. – С. 58-64.

А н н о т а ц и я

В статті на основі архивних матеріалів розглядається цензурна політика російського самодержав'я стосовно "українського питання" в час Першої світової війни, визначена роль військово-цензурних органів в її реалізації.

Ключові слова: цензура, військова цензура, "український питання", Перша світова війна.

A n n o t a t i o n

In the article on the base of archive materials censorship politicians in the Russian autocracy of "ukrainian question" during the First world war opened, and role military-censorship organ in its realization showed.

Key words: censorship, military-censorship, "ukrainian question", First world war.

Романенко Т. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕНЗУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УРСР ПЕРШОЇ ПОЛ. 40-Х РР. XX СТ.

Розглядаються особливості організаційно-кадрового забезпечення Головного управління у справах літератури та видавництва Української РСР в роки Другої Світової війни.

Ключові слова: Головліт, облліт, штат, кадри, цензор.

Кадрова політика вищого державно-політичного керівництва щодо органів Головліту виконувала кілька функцій. По-перше, це була можливість скеровувати ідеологічну лінію компартії, а по-друге, це був спосіб контролю та управління Укрголовлітом.

Вивчення проблеми діяльності органів цензури у засобах масової інформації УРСР належить до малодосліджених питань історії України радянського часу. Особливо цікавим періодом діяльності цієї державної структури є роки Другої Світової і Великої Вітчизняної воєн, але, на жаль, до сьогодні він є мало дослідженим [13; 14; 15; 16; 18].

Метою нашого дослідження є аналіз організаційно-кадрового забезпечення системи органів Головного управління у справах літератури і видавництва при РНК Української РСР у визначений хронологічний період.

Джерельною базою роботи є переважно документи з фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та управлінь (ЦДАВОУ), а саме фонду 4605

(Головного управління з охорони державних таємниць у пресі при Раді Міністрів УРСР (Головліту УРСР) та Центрального державного архіву громадських об'єднань України (ЦДАГО України), фонду 23 (Центральний комітет комуністичної партії України. Документи загального відділу (особливий сектор). Ч. 1 (1941-1946). Попри певну фрагментарність цих матеріалів, все ж, можна дослідити питання кадрового забезпечення Головліту УРСР в зазначений період.

До номенклатури політичної цензури належали начальник Головліту, його заступники, політичні редактори, рецензенти, уповноважені Головліту в регіонах, політичні контролери у видавництвах і на митницях, директори видавництв, інспектори, начальники губернських, окружних, районних, обласних управлінь. Від початку діяльності Укрголовліту, з 1922 р., і до 1938 р. змінилося близько 15 начальників центрального апарату головлітівської цензури, серед яких не було жодного українця. Політичні репресії 1933-1934 рр. призвели до усунення з посад значної кількості політредакторів, а отже і до браку кваліфікованих кадрів [17, с. 153].

З кінця 1930-х рр. осіб, які висувались відділами пропаганди й агітації обкомів КП(б)У на посади районних цензорів, затверджував спочатку районний партком, а за його пропозицією, бюро обкому КП(б)У. Важливе значення приділялось освіті майбутніх кадрів, особливо ідеологічній [12, с. 100].

З початком війни в органах цензури змінилося 80% працівників, основна мас з яких пішла на фронт. Згідно штатного розкладу Головліту УРСР на 1941 р. йому підпорядковувалося 23 Обласних управління у справах літератури і видавництв (Облліти): Вінницьке, Волинське, Ворошиловградське, Дрогобицьке, Дніпропетровське, Житомирське, Запорізьке, Кам'янець-Подільське, Київське, Кіровоградське, Львівське, Миколаївське, Полтавське, Рівненське, Сталінське, Станіславське, Сумське, Тернопільське, Харківське, Чернігівське, Одеське, Ізмаїльське, Чернівецьке [1, арк. 1-56]. У штаті Головліту було передбачено адміністративно технічний апарат, цензорський склад, а в Обллітах, працювали і районні уповноважені.

Адміністративно-технічний апарат Головліту УРСР в 1940 р. складав 16 осіб, 1941 р. – вже 17 працівників; цензорський склад становив 35 осіб у 1940 і 31 – у 1941 р. З початком Другої Світової війни Головліт УРСР було евакуйований до Уфи. На окупованих німцями українських територіях радянська система цензура практично припинила діяльність.

Головліт УРСР відновлює свою роботу після звільнення України від німецько-фашистських загарбників. Вже в 1943 р. Головліт УРСР розпочинає діяльність у Харкові. Цього ж року поновлюють свою діяльність 7 Обллітів: Харківський, Ворошиловградський, Полтавський, Сталінський, Сумський, Чернігівський, Київський.

5 квітня 1943 р. Уповноважений РНК СРСР по охороні військових таємниць у друці видає довіреність Є. Г. Барланицькому на управління Головлітом УРСР. До його повноважень входило: "...Розпоряджатися кредитами... Здійснювати всі операції по відкритому в Держбанку бюджетному рахунку, підписувати чеки, бюджетні і платіжні доручення, отримувати гроші і цінності, укладати договори і угоди на послуги і роботи в межах кошторисних призначень... Наймати і звільняти службовців і робітників... представляти в Головліт до затвердження чи до звільнення старшого бухгалтера... Керувати роботою підлеглих Головліту УРСР, місцевих органів і уповноважених... Отримувати... адресовані Головліту Української РСР грошові переводы, посилки и всякого роду кореспонденцію.... Передовіряти викладені у довіреності повноваження частково іншим особам без права подальшого передовірення" [3, арк. 4].

Запланована кількість штатних працівників [3, арк. 1] на 1943 р. складала 15 осіб по Головліту, 7 – у Харківському, і по 5 працівників в інших Обласних управліннях – усього в системі Головліту було затверджено 52 штатних та 10 позаштатних працівника. Проте, ці вакансії залишилися повністю не зайнятими. На 1 січня 1943 р. кількість співробітників Головліту УРСР становила лише 2 особи. Станом на 1 травня цього ж року кількість працюючих збільшується на одну особу, а в кінці серпня працевлаштували вже четвертого співробітника. У жовтні кількість працюючих становила 7 осіб, а в листопаді – 16. На перше грудня 1943 р. у штаті Головліту УРСР нараховувалось 19 штатних і 6 позаштатних співробітників [2, арк. 2].

В 1944 році апарат Головліту УРСР був укомплектований повністю, за виключення завгоспа. Працівники Головліту за віком становили до 30 років – 3 особи, до 40 – 3, до 50 – 2, понад 50 – 1. За національністю українцем був 1, росіянами – 3, євреями – 5 працівників. За партійністю 7 осіб були членами ВКП(б), кандидатом у члени ВКП(б) – 1, членом ВЛКСМ був 1 працівник. З них вищу освіту мали 2, незакінчену вищу освіту також 2, середню – 5 співробітників. Стаж співробітників Головліту до 1 року мав лише 1, до 3-х років – 1, а понад 3 роки – 7 працівників. Всі 24 облліти Української РСР в 1944 році були укомплектовані начальниками. Характеризуючи їх за віком особи 28-30 років серед них становили 2 особи, 31-35 – 4 особи, 36-40 – 4 особи, 41-50 – 12 осіб, понад 50 – 1 особа. З них членами ВКП(б) – 24 особи; вищу освіту мали 10 начальників обллітів, незакінчену вищу – 6, середню – 7, неповну середню – 1. За національністю українцями були 18 начальників, росіянами – 4, євреєм – 1 та 1 поляком. Стаж роботи в органах цензури у 4-х начальників обллітів перевищував 5 років, у 6-ти складав від 3-х до 5-ти років, у 5-ти від 1-го до 3-х років і 9 працювали менше 1-го року [10, арк. 6].

Цензорські кадри Головліту УРСР в 1944 р. можна охарактеризувати так. За віком це були працівники до 25 років – 7 осіб, 26-30 років – 10, 31-40 років – 15, 41-50 років – 13, понад 50 років – 1. З них членів ВКП(б) – 38 осіб, кандидатів в члени ВКП(б) – 3, членів ВЛКСМ – 4. Вищу освіту мали 19 осіб, незакінчену вищу освіту – 6, середню – 20. За національністю українцями серед цензорів Головліту УРСР були 22 працівники, росіянами – 7, євреями – 16, поляком – 1. Стаж роботи цензорів до одного року мали 30 працівників, від одного до трьох років – 6, понад 3 роки – 8. Не дивлячись на те, що більшість цензорського складу мали стаж роботи до одного року, у звіті за 1944 рік їх підготовка була оцінена як достатня і зазначалося, що з роботою вони справляються. Міськрайуповноваженими в 1944 р. було укомплектовано 519 міст і районів. Вони контролювали 534 міських, районних, транспортних багатотиражних газет. В 34 районах Херсона і Дніпропетровська, де видавалися газети в 1944 р. не були підібрані райуповноважені обллітів. Тому ці газети цензурували другі і треті секретарі Райкомів КП(б)У. У звіті йшлося і про значну плінність кадрів через перехід цензорів в інші облліти, переважно в західні [10, арк. 7-8].

У 1944 р. на території Української РСР Головліт об'єднував вже 24 відповідні управління у Харківській, Ворошиловградській, Полтавській, Сталінській, Сумській, Чернігівській, Київській, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Житомирській, Кіровоградській, Вінницькій, Кам'янець-Подільській, Рівненській, Волинській, Одеській, Станіславській, Тернопільській, Чернівецькій, Херсонській, Ізмаїльській, Львівській, Дрогобицькій областях [6, арк. 25-27]. Цьогорічний штат працівників визначав по центральному апарату – 19; по Обллітах – 182, з них кожен Облліт нараховував: Харківський – 11, Ворошиловградський – 14, Полтавський – 9, Сталінський – 15, Сумський

– 9, Чернігівський – 7, Київський – 10, Дніпропетровський – 11, Запорізький – 9, Миколаївський – 7, Житомирський – 6, Кіровоградський – 6, Вінницький – 6, Кам'янець-Подільський – 7, Рівненський – 6, Волинський – 5, Одеський – 9, Станіславський – 5, Тернопільський – 5, Чернівецький – 5, Херсонський – 5, Ізмаїльський – 5, Львівський – 5, Дрогобицький – 5. На 1 січня 1944 р. в Головліті УРСР працювало 25 штатних і 6 позаштатних співробітників.

14 січня 1944 р. Головліт УРСР переїздить з Харкова до Києва [4, арк. 1], а вже 25 січня цього розпочинає там свою роботу [4, арк. 2]. У Харкові залишається цензор для цензурування газет і журналів. Державною штатною комісією при РНК СРСР 18 квітня 1944 р. була затверджена посада заступника Начальника Головліту по кадрам УРСР [6, арк. 1].

У червні 1944 року було здійснено перевірку органів Головліту. Були виявлені численні порушення при призначенні на посади працівників, недоцільне використання бюджетних коштів. За результатами перевірки передбачалося вжити заходів і зараховувати на посади уповноважених Обллітів штатних сумісників лише з дня проходження ними інструктажу у Облліті, чи з дня висилки їм документів. Для зарахування на посаду уповноваженого необхідно було отримати відповідний витяг з постанови РК КП(б)У. У наказі про зарахування на роботу мали бути зазначені: партійність, основна посада (для сумісників), місце роботи, встановлений місячний оклад і дата зарахування на роботу [4, арк. 4].

Протягом 1944 р. всі облліти, за виключенням Тернопільського, були укомплектовані уповноваженими-політредакторами. Не укомплектованими політредакторами були Рівненський, Кам'янець-Подільський, Сумський і Кіровоградський облліти. А Львівський облліт був укомплектований політредакторами за рахунок інших обллітів, до того ж у кількості понад передбаченою штатним розкладом [10, арк. 169].

25 серпня 1944 р. встановлювався порядок затвердження політичних редакторів. Для того щоб звернутися до Штатної комісії з клопотанням про додаткове затвердження штатних одиниць політредакторів в областях і районах, Обллітам було необхідно надати іменні списки цензорського складу та вказувати обсяг роботи. Водночас, у зв'язку з утвердженням у всіх Обллітах посад бухгалтерів надавалась можливість переводу цих установ на самостійні баланси [6, арк. 4].

6-8 жовтня 1944 р. була проведена нарада начальників Обллітів у Києві. За підсумками цієї наради з'явився наказ № 62 Головліту УРСР від 15 жовтня 1944 р. [4, арк. 6]. Начальникам Обллітів слід було: завершити комплектування апаратів Обллітів; підібрати у всіх районах уповноважених; організувати навчання цензорів через університети марксизму-ленінізму, самостійне вивчення першоджерел класиків марксизму-ленінізму, слухання лекцій; не рідше ніж двічі на місяць, проводити оперативні наради політредакторів, на яких аналізувати допущені порушення. Планувалося проводити вивчення "Переліку відомостей, заборонених для відкритого публікування". До 1-го січня 1944 р. передбачалося широко впроваджувати в практику Головліту та Обллітів складання оглядів преси, контроль усієї друкованої продукції, перевірку місцевих уповноважених. Не рідше одного разу на місяць, передбачалося перевіряти друкарні щодо виконання ними існуючих правил друку.

Важлива роль в роботі Головліту відводилася підвищенню ідейно-політичного рівня та ділової кваліфікації цензорів. Всі працівники Головліту проходили навчання в вечірніх Університетах Марксизму-Ленінізму, партшколах, державних університетах без відриву

від роботи. Слухали лекції, доповіді, самостійно працювали над собою. Головлітом і обллітами проводились наради і “літучки” працівників цензури для розбору матеріалів викреслень і порушень, наради-заняття по вивченню “Переліка...”. Надсилались інструктивні листи і інформативні листи обллітам, а облліти, в свою чергу міськрайуповноваженим. Проводилися особисті інструктажі в Головліті начальників обллітів, а в областях, цензорів обллітів і міськрайуповноважених. В жовтні 1944 року були проведені наради начальників обллітів з практичних питань цензури [10, арк. 8].

В 1944 р. працівники цензури, начальник особливої частини і головний бухгалтер Головліту, цензори обллітів забезпечувалися сухим пайком і літерним харчуванням по 2-й і 3-й категорії, начальники обллітів по 1-й категорії. Бухгалтери, завгосп, секретарі Головліту і обллітів забезпечуються лише хлібними і продуктовими картками. Промисловими товарами працівники були забезпечені недостатньо, а квартирами – практично всі відповідно до потреб. Значна частина працівників цензури забезпечувалась індивідуальними городами.

В Головліті були заведені особові справи на працівників апарата Головліту УРСР, списки за визначеною формою і загальна книга міськрайуповноважених по кожній області. Але не в кожній особовій справі були всі необхідні дані, не на всіх міськрайуповноважених. В значній частині обллітів не були заведені особові справи на всіх співробітників.

Працівники органів цензури отримували зарплату менше за ставку та не були достатньо забезпечені матеріально-побутові умови (підйомні, одночасною допомогою реєвакуйованим, дотаціями на харчування тощо). Фінансування здійснювалось не систематично. Так, наприклад, Головліт у 1944 році не забезпечив зарплатою за листопад всіх нештатних працівників органів цензури і близько 1/3 штатних працівників обллітів, вже не кажучи про зарплату за грудень цього року. Всі інші статті фінансування були недостатніми і здійснювались з постійними затримками.

Стрімке зростання кількості обласних управлінь припало на другу половину 1944 р. У зв'язку з цим, на 1 січня 1945 року існувала велика заборгованість по заробітній платі працівників Головліту і його структур – понад 150000 р. В апараті Головліту існував дефіцит обладнання, особливо сейфів, а кошти на його придбання були відсутні [5, арк. 24-26].

В 1945 р. в системі Головліту Української РСР діяли 24 Облліти. На 1 січня 1945 р. в штаті Республіканського Управління УРСР налічувалось 154 працівники. Поряд із цим, працювало 440 позаштатних співробітників.

З 1 січня 1945 р. 24 Облліти УРСР, виділялися на самостійні баланси [8, арк. 2]. Порядок роботи Головліту УРСР встановлювався Наказом № 16 від 9 квітня 1945 р. Відтепер було встановлено графік робочого дня та внутрішній трудовий розпорядок Головліту УРСР [7, арк. 3].

Державною штатною комісією при РНК СРСР 17 червня 1945 р. № 7-8447 були затверджені додаткові посади. Таких по Головліту виявилось додано 96 працівників, із місячним окладом 55700 руб. (по Головліту було додано 10 штатних працівників; по Обллітам 86) [9, арк. 4-6].

У 1945 р. в Головліті УРСР цензорами працювали 2 особи віком 20-25 років, 25-30 років – 15, 30-35 років – 18, 35-40 років – 12, 40-45 років – 11, 45-50 років – 4, понад 50 років – 1. За партійною приналежністю 55 з них були членами ВКП(б), а кандидатами – 7, членами ВЛКСМ – 1. Серед цензорів українцями були 26 працівників, росіянами – 14,

євреями – 22 та 1 латиш. З них вищу освіту мали 23 особи, незакінчену вищу освіту мали – 10 осіб, середню – 27, неповну середню – 3. Цензорів зі стажем роботи до 1-го року було 39, від 1 до 3 років – 15, а 5 років і вище 9. Міськрайуповноважених в першому півріччі 1945 р. було 642. Плинність кадрів в другому кварталі 1945 року була невеликою, у порівнянні з 1944 р. і першим кварталом 1945 р.

В 1945 році начальниками облітів були 2 особи у віці 25-30 років, по 4 віком 30-35 і 35-40 років, 9 віком 40-45 років, 3-є – 45-50 і 2-є понад 50 років. 24 начальники були членами ВКП(б), 19 – українцями, 3-є – росіянами, 1 – євреєм і 1 – поляком за національністю. Вищу освіту з них мали 9, неповну вищу – 6, середню – 8, а неповну середню – 1 начальник. З них в органах цензури працювали до 1-го року – 2, до 3-х – 11, а понад 5 – 11 працівників. Апарат Головліту в 1945 році був укомплектований повністю і складав 19 осіб. Цензорами Головліту були працівники різних вікових категорій: віком 25-30 років 1 співробітник, 30-35 – 3, 35-40 – 1, 40-45 – 2, понад 50 – 1. Членами ВКП(б) були 7 цензорів, членами ВЛКСМ – 1. З них вищу освіту 2, незакінчену вищу – 2, середню – 2, неповну середню – 1. Українцем був 1, росіян – 3-є, євреїв – 4. Понад 5 років в органах цензури працювало 6, від 3-х до 5-ти рр. – 2-є.

На 15 січня 1946 року Головліт УРСР та 24 Обліти, нараховували 251 штатних працівників проти 268 передбачених планом і 657 позаштатних проти передбачених 612. Ще однією проблемою була низька кваліфікація і часта зміна бухгалтерів на місцях [8, арк. 9-11]. Особовий склад органів цензури підбирався і затверджувався вищим політичним керівництвом, а також місцевими партійними органами з перевірених партійних працівників, не дивлячись на їх освітній рівень.

Перевірка роботи Головліту УРСР показала, що органи цензури не приділяли серйозної уваги повсякденного оперативного керівництва своїми місцевими органами. Нарікання були на відсутність в республіці наступного контролю, а також послаблення вимог до місцевих органів. І як наслідок: відбулося послаблення пильності з боку деяких цензорів та виявляти “нетерпиме для працівників цензури ліберальне ставлення...”; погіршився попередній контроль творів друку [11, арк 54]; в ряді облітів була ослаблена дисципліна у виконанні “Інструкції цензору”. Текстові зведення викреслень попередньої цензури та картки наступного контролю облітами не надавалась до Республіканського управління. Також були зауваження і до роботи заступника начальника Укрголовліту Е. Г. Барланицького, який одночасно керував відділом наступного контролю. Він самоусунувся від керівництва відділом, а його цензорів без вагомій потреби направляв на інші роботи. Згідно зі штатним розкладом відділу наступного контролю тут мало працювати 5 осіб, а в липні 1946 р. працював тільки один співробітник. На деяких текстових зведеннях обласних управлінь ставили трафаретну фразу “Зауважень нема”. Також Головліт УРСР не надавав відповідної щоденної підтримки обласним структурам. Виїзди на місця відповідальних працівників стали рідкістю. Не вивчалась робота облітів. Тому протягом тижня, заслухавши звіти про роботу 6 облітів були видані поверхневі накази, засновані виключно на здійснених доповідях. Цензори часто захоплювались літературною правкою художніх творів, не звертаючи уваги на політико-ідеологічні правки. Порушуючи “Інструкцію цензору” цензори Головліту нерідко самостійно зв’язувались з авторами та роздавали інструкції та зауваження. Всі ці недоліки в роботі Головліту УРСР наказано було ліквідувати, а начальнику щомісячно доповідати про виконання робіт [11, арк. 54-55].

Отже, в роботі Головліту під час Другої світової війни спостерігалися значні

матеріальні складності, що, передусім, були наслідком тотального дефіциту в умовах війни. До того ж неповна комплектація штатів і низька кваліфікація деяких співробітників та плінність кадрів негативно впливала на роботу даної структури.

Використана література:

1. Центральный Державний архів вищих органів влади України. – Ф. 4605 – оп. 1. – спр. 1.
2. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 2. – Годовой бухгалтерский отчёт Главлита УССР за 1943 г. – 6 арк.
3. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр. 3. – Штатное расписание органов цензуры республики на 1943 год и смета расходов Главлита УССР на II полугодие 1943 г., справки о фонде заработной платы II и IV кварталы 1943 г., и I квартал 1944 г. доверенность Уполномоченного Совета Народных комиссаров СССР по охране военных тайн в печати т. Барланицкому Е. Г. на право руководства Главлитом. Лист 4. – 12 арк.
4. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 4. – Приказы Главлита УССР по основной деятельности за 1944 год. Подлинники. 14 января-14 ноября – 9 арк.
5. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 5. – Годовой бухгалтерский отчёт Главлита УССР за 1944 г. и объяснительная записка к нему. – 30 арк.
6. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 6. – Штатное расписание органов цензуры республики и смета расходов Главлита УССР на 1944 г., справки о списочном составе и заработной плате работников центрального аппарата и обллитов. (Содержатся списки личного состава). – 67 арк.
7. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 7. – Приказы Главлита УССР по основной деятельности за 1945 год. Подлинники. 26 января-17 декабря. – 23 арк.
8. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 8. – Годовой бухгалтерский отчёт Главлита УССР и обллитов за 1945 г. (Винницкого – Измаильского) – 23 арк.
9. ЦДАВОУ – Ф. 4605. – оп. 1. – спр 10. – Штатное расписание органов цензуры республики год и смета расходов Главлита УССР на 1945 год, изменения и дополнения к ним. – 26 арк.
10. Центральный державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України) – Ф. 1. – оп. 23. – спр. 1599. □ Проекты постановлений ЦК КП(Б)У, постановления бюро обкомов КП(Б)У, решения бюро обкомов КП(Б)У, справки и др. материалы по вопросам работы журнала “Сучасне і майбутнє”, издания літературно-художественних сборников и др. – 209 арк.
11. ЦДАГОУ. – Ф. 1. – оп. 23. – спр. 2789. □ Приказы уполномоченного Совета министров СССР, докладные записки, справки по вопросу охраны военных и государственных тайн в печати. 8.02.1946 – 15.01.1947. – 273 арк.
12. Бабюх В. А. Плітична цензура в Україні в 20–30-х рр. : дис. ... канд. іст. Наук : 07.00.01 / Бабюх Віталій Антонович. – К., 2007.
13. Блюм А. В. “За кулисами “Министерства правды”. Тайная история советской цензуры. 1917–1929 / А. В. Блюм. – СПб. : Академический прэкт, 1994. – 319 с.
14. Блюм А. В. Советская цензура в эпоху тотального террора. 1929–1953 / А. В. Блюм. – СПб. : Академический проект, 2000. – 311 с.
15. Горяева Т. М. История советской политической цензуры 1917–1991 гг. : автореф. дис. ... докт. ист. Наук : 07.00.02 / Татьяна Михайловна Горяева. – М., 2000. – 40 с.
16. Горяева Т. М. Политическая цензура в СССР. 1917–1991 гг. / Т. М. Горяева. – М. : РОСПЭН, 2002. – 397 с.
17. Стоян Т. А. Система політичної цензури в УРСР в 1920–1930 рр. / Т. А. Стоян. – К. : Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2010. – 480 с
18. Федотвоа О. О. Політична цензура друкованих видань в УСРР – УРСР (1917–1990) : монографія / О. О. Федотвоа. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 352 с.

Аннотація

Рассматриваются особенности организационно-кадрового обеспечения Главного управления по делам литературы и издательств Украинской ССР в годы Второй Мировой войны.

Ключевые слова: Главлит, обллит, штат, цензор.

Annotation

The features of the organizationally skilled providing of Main administration are examined in matters of literature and publishing houses of Ukrainian SSR in the years of Second World war.

Keywords: Golovlit, Oblit, state, censor.